

Administratieve detentie in Israël: de case van Mohammed Abu Sakha

De sfeer in Israël en de bezette Palestijnse gebieden is de laatste maanden enorm gespannen. Volgens de Israëlische ngo [B'Tselem](#) steeg het aantal Palestijnse gevangenen in Israëlische gevangenissen tot 5936 eind november. Ook het aantal administratieve gevangenen die worden vastgehouden zonder aanklacht of proces, nam toe. Eén van hen is Mohammed Abu Sakha, trainer en artiest bij de Palestijnse Circusschool. De school werd in 2006 opgericht werd met Belgische steun en ontving de afgelopen jaren steun van de Belgische overheid en verschillende Belgische organisaties, waaronder Broederlijk Delen.

Wat is er precies gebeurd met Mohammed Abu Sakha?

De 23-jarige circustrainer was op 14 december 2015 onderweg van zijn ouderlijk huis in Jenin op de Westelijke Jordaanoever naar Ramallah toen Israëlische soldaten het busje waarin hij reisde, tegenhielden aan het Zaatara-checkpoint. Mohammed werd meegenomen naar het Hawara militair detentiecentrum. Sinds zijn arrestatie heeft noch zijn familie, noch zijn advocaat rechtstreeks contact kunnen opnemen met hem. Op 22 december veroordeelde een Israëlische militaire rechtbank Mohammed tot zes maanden administratieve detentie. Volgens COGAT, het Israëlische agentschap bevoegd voor de coördinatie van overheidszaken in de Palestijnse gebieden, zou het om 'een preventieve veiligheidsmaatregel' gaan.

Het Internationale Rode Kruis (ICRC) liet Mohammeds ouders weten dat hij vastgehouden zou worden in de Meggido gevangenis, in het noorden van Israël. Palestijnse gevangenen overbrengen naar een gevangenis op Israëlisch grondgebied, is een overtreding van het internationale humanitaire recht. De Vierde Conventie van Genève stelt immers dat "beschermde personen beschuldigd van misdaden vastgehouden zullen worden binnen het bezette gebied". Gevangenen overbrengen naar Israël vormt een extra hindernis voor het recht op bezoek.

Wat zijn de gevolgen voor het werk van de Palestijnse Circusschool?

Mohammeds collega's en de 150 studenten die elke week zijn lessen bijwonen, zijn in shock. Mohammed specialiseert zich in het lesgeven aan kinderen met leerproblemen (zo'n 10 procent van de leerlingen) en geeft al enkele jaren privéles aan een jongetje met hersenverlamming. Het wegvallen van de circuslessen heeft een negatieve impact op het mentale en fysieke welzijn van deze kinderen. Mohammed is ook een van de hoofdartisten in een show die de school al veertig keer heeft opgevoerd voor zo'n 15.000 kinderen. De school plande de show opnieuw op te voeren, maar deze plannen staan nu zwaar onder druk.

Wat is er al ondernomen om Mohammeds vrijlating te bekomen?

Mohammeds collega's en vrienden vragen via een online [campagne](#) om zijn vrijlating. De [petitie](#) op Avaaz werd al meer dan 10.000 keer ondertekend en van over heel de wereld posten sympathisanten ook foto's en [video's](#) van zichzelf op sociale media met een bordje #freeabusakha. Ook Amnesty International publiceerde een [schrijfactie](#) rond Mohammeds zaak. In brieven aan verschillende Israëlische instanties kunnen vrijwilligers oproepen om hem vrij te laten of eerlijk te berechten. Ook vragen ze om Mohammed toestemming te geven zijn familie te zien en met een advocaat naar keuze te communiceren.

Een woordvoerder van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken liet weten dat de Belgische ambassade in Tel Aviv en het consulaat in Jeruzalem hun bezorgdheid overmaakten aan de bevoegde Israëlische autoriteiten. Ze deden eveneens navraag naar de reden voor Mohammeds arrestatie en zullen de zaak opvolgen.

Wat is administratieve detentie?

Administratieve detentie is een procedure waarmee militaire bevelhebbers gevangenen kunnen vasthouden op basis van een administratief bevel in plaats van een gerechtelijk decreet. Dit gebeurt zonder aanklacht of proces. Volgens [B'Tselem](#) zijn administratieve straffen in Israël niet beperkt in de tijd: het aanhoudingsbevel kan immers steeds met zes maanden verlengd worden.

Volgens een studie uitgevoerd door het Knesset Research and Information Center zat begin november meer dan 75 procent van de administratieve gevangenen al meer dan zes maand vast. 40 procent zou zelfs meer dan een jaar aangehouden zijn zonder proces.

Is administratieve detentie legaal?

Op zich is de praktijk niet illegaal. Administratieve detentie is een van de meest extreme maatregelen die het internationaal humanitair recht toestaat aan de bezetter. Er zijn echter wel strenge voorwaarden aan verbonden. Zo mag administratieve detentie volgens de [Vierde Conventie van Genève \(Art. 78\)](#) slechts gebruikt worden tegen burgers in bezet gebied bij “dwingende veiligheidsredenen”. De routineuze wijze waarop Israël gebruik maakt van de procedure stuit op heel wat kritiek. Zo riep het [United Nations Human Rights Office](#) Israël in april vorig jaar op om alle administratieve gevangenen ofwel onmiddellijk vrij te laten ofwel spoedig te berechten.

Door de gevangene niet officieel aan te klagen en advocaten geen inzage te geven in het bewijsmateriaal, wordt een verdediging uitbouwen onmogelijk. Dat gaat in tegen artikel negen van het [International Covenant on Civil and Political Rights](#), dat stelt dat niemand onderworpen mag worden aan willekeurige arrestatie en detentie. Bovendien heeft elke gevangene zo snel mogelijk recht op een eerlijk proces.

Houdt Israël veel gevangenen administratief vast?

In november 2015 zaten 527 administratieve gevangenen vast in Israëlische detentiecentra, oftewel 212 meer dan twee maanden eerder. Dit blijkt uit [cijfers](#) van het Israëlische leger die mensenrechtenorganisatie B'Tselem publiceerde. Palestijnse ngo [Addameer](#) schat dat het aantal administratieve gevangenen eind december zelfs opliep tot 660.

Volgens het [Knesset Research and Information Center](#) zaten er in november 2015 ook tien Israëlische burgers in administratieve detentiecentra: vier Joodse en zes Palestijnse Israëli's. Deze trend gaat terug tot begin augustus, toen Israëlisch minister van Defensie [Moshe Ya'alon](#) verklaarde dat hij de Israëlische geheime diensten en politie had opgedragen om administratieve detentie voortaan ook toe te passen voor ‘rechtse Joodse burgers die verdacht worden van betrokkenheid bij terreurdaden’.

De informatie uit deze Q&A verscheen eerder in een [artikel](#) op mo.be.

Lien Santermans, freelance journalist